

Stichting Cultureel Centrum "De Harmonie"
Postbus 323
8901 BC LEEUWARDEN

Jaarverslaggeving 2013

Inhoud

Jaarverslag	4
Jaarrekening	
Balans per 31 december 2013	15
Staat van baten en lasten 2013	16
Algemene toelichting	18
Toelichting op de balans per 31 december 2013	20
Toelichting staat van baten en lasten over het jaar 2013	25
Overige gegevens	
Controleverklaring	31
Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2013	33
Voorstel tot bestemming van het resultaat over het boekjaar 2013	33
Gebeurtenissen na Balansdatum	33
Bijlagen	
Overzicht materiële vaste activa	
Overzicht investeringen over het jaar 2013	
Overzicht bezoekers over het jaar 2013	

Jaarverslag

Inleiding: Het schakeljaar 2013

Het vier-en-veertigste jaarverslag van de gecombineerde jaarrekening 'Stichting Cultureel Centrum De Harmonie' en 'Ruiterskwartier B.V.' horend bij het kalenderjaar 2013 kan het beste getypeerd worden als een 'schakeljaar'.

In veel opzichten dienden zich veranderingen aan die in grote mate bepalend (zullen) zijn voor de verdere toekomst van onze prachtige Harmonie.

De grote hoeveelheid schakelmomenten in 2013 maakt dat de inleiding dit jaar wat uitvoeriger zal zijn dan gebruikelijk.

Het was het jaar dat Leeuwarden begin september werd verkozen tot Europese Culturele Hoofdstad voor het jaar 2018. Een Europese toekenning die naar de stellige overtuiging van De Harmonie de komende jaren, in 2018 én daarna een enorme 'boost' voor stad en regio zal betekenen.

Dit betreft niet alleen de meer traditionele waarden van cultuur, maar ook voor minder voor de hand liggende aspecten daarvan.

De Harmonie zal in 2018 uitwerkingen verzorgen van een tweetal projecten. Het eerste is de grootschalige en internationale muziektheaterproductie 'Mata Hari'. Het tweede project heeft alles van doen met het FriesStraattheaterFestival in 2018.

Daarnaast zal het duidelijk zijn, dat De Harmonie als instelling en gebouw een centrale rol zal gaan spelen in het kader van vele presentaties, ontvangsten en uiteraard voorstellingen en uitvoeringen.

In 2018 zal De Harmonie zonder enige twijfel 365 dagen aansluitend geopend zijn. En het spreekt voor zich, dat De Harmonie als gebouw en in uitstraling volledig gerevitaliseerd en naar moderne maatstaven geëquipeerd zal moeten zijn voor de ontvangst van veel, heel veel (internationale) bezoekers.

In 2013 werd hard gewerkt aan de uitwerking van de gewenste realisatie van een nieuw popcultuurpodium in het Harmoniekwartier. Dit tegenover De Harmonie te bouwen popcultuurpodium zal zonder enige twijfel de statuur van de stad Leeuwarden als cultuurstad verder vergroten.

De Harmonie ziet daarbij grote kansen. Uiteraard op het gebied van ondersteunende logistieke functies die De Harmonie dit nieuwe podium zal kunnen bieden. Maar ook op het gebied van programmatische samenwerking bij grote concerten, festivals, congressen etc. De in het verleden gelegde samenwerkingsbasis met Poppodium Romein biedt vertrouwen voor de toekomst van dit per september 2015 te openen nieuwe podium.

Voor wat betreft de eigen bedrijfsvoering waren er meerdere schakelmomenten.

Zo werd per oktober 2013 duidelijk, dat De Harmonie er in financieel opzicht aanzienlijk beter voor zou komen te staan en dat de jaren met financiële tekorten tot het verleden zouden gaan behoren. Een jarenlange lobby door bestuur en directie tot structurele verhoging van de exploitatiesubsidie werd door de Gemeenteraad gehonoreerd en als richtinggevend bepaald voor het nieuw te vormen College. Daarmee komt het einde in zicht van een disbalans tussen de opdracht van de Gemeente aan De Harmonie en de daarvoor minimaal benodigde financiële middelen. De Harmonie is als culturele instelling uitermate verguld met deze erkenning van enerzijds een programmering passend bij een provinciale hoofdstad en binnen noordelijke regio, anderzijds als een duidelijk herkenbaar stedelijk podium. En met deze richtinggeving, heeft de Gemeente Leeuwarden voorts duidelijk onderstreept, dat De Harmonie in haar bedrijfsvoering een uitstekend presterend podium is.

Enkele andere schakelmomenten in 2013:

- Er trad een nieuwe programmeur aan die met name als taak heeft de hierboven omschreven programmering vorm te geven
- De Harmonie wisselde van accountant. Na vele jaren goede ondersteuning en controle door Deloitte, werd een overstap gemaakt naar accountantskantoor Bentacera. Dit accountantskantoor zal ongetwijfeld nieuwe inzichten brengen, maar zal op verzoek van De Harmonie begeleiden in de gewenste digitalisering van de administratie
- De Harmonie wist voor het eerst in vele jaren -en in een nog steeds negatieve/lauwe markt- een aanzienlijke verbetering in de commerciële omzet te realiseren; een omzetverbetering van 9% ten opzichte van de begroting.

- Per het nieuwe seizoen werd een nieuwe chef kok aangetrokken. De functie wordt gedeeld met restaurant 'De Vrijheid' in Grou, dat haar topmaanden met name in de zomermaanden heeft; die van De Harmonie liggen veel meer in de koudere maanden.
- Naast de verbetering in de financiële relatie met de Gemeente, ontstond ook een duidelijke verbetering in de relatie met de Gemeente Leeuwarden als eigenaar/verhuurder en De Harmonie als huurder/gebruiker van het schouwburgcomplex. Daar zijn onder meer de gemeenschappelijk behaalde resultaten als vervanging van de ventilatie in de Rabo-zaal en de zo noodzakelijke aanpassingen in het kader van alarmering en ontruiming aan te koppelen.
- We namen een nieuw kaartverkoopprogramma in gebruik, dat per juni 2013 probleemloos de digitale kaartverkoop en afwikkeling verzorgde. Een programma, dat uitstekend inzicht geeft in de bezoekershistorie en op andere gewenste wijze verkoop- en marketinginformatie verschaft.

Kortom een jaar met een groot aantal positieve effecten, goede vooruitzichten en grote verwachtingen voor de toekomst, mede voortkomende uit de vele inspanningen van de medewerkers van De Harmonie.

In deze inleiding moet ook genoemd worden het tegenvallende resultaat uit de programmering in kalenderjaar 2013.

Aan het mindere resultaat liggen twee belangrijke aspecten ten grondslag.

Op basis van de gemeentelijke opdracht werd in 2013 een programma gerealiseerd met daarin alles wat er toe doet binnen de professionele podiumkunsten in Nederland voor een breed en gevarieerd publiek.

Het betrof een programma dat nóg verder was teruggesnoeid (van 288 naar 262 voorstellingen) terwijl de opbrengsten uit deze voorstellingen een hoog positief nettoresultaat hadden moeten opleveren. De voortzettende recessie en daarbij de spagaat van een hoge Gemeentelijke ambitie (die De Harmonie graag deelt) en een daarmee niet in overeenstemmende exploitatiesubsidie, stond aan de hoge verwachting in de weg.

Om het eens anders te stellen: met het dwingende (en inmiddels fors ingekorte) boodschappenlijstje van de Gemeente Leeuwarden kon De Harmonie wél de gewenste inkopen doen, maar met de revenuen daarvan niet de kosten uit de algemene exploitatie afdekken. Een helaas steeds terugkerend element in de jaarverslagen van de afgelopen zeven jaren.

Gezien het bovenstaande mag 2013 met recht en reden een 'schakeljaar' genoemd worden.

Schakelingen die het belang zijn van de diversiteit in de stad, van cultuur in de stad én van de regionale, maar vooral ook landelijke positieve uitstraling van Stadsschouwburg De Harmonie Leeuwarden als belangwekkend en bedrijfsmatig podium voor de kunsten. En -niet te onderschatten- De Harmonie als prachtig en aantrekkelijk congres- vergadercentrum.

Kortom, een schouwburg waarin naast de kunsten ook efficiency en excellent gastheerschap een uitstekende symbiose vormen.

Programmering:

Bij het kopje programmering is het goed om daarbij eerst aan te geven hoe de programmering tot stand komt. Welke criteria worden gehanteerd en waarom. Daarbij is -als vanzelfsprekend- de door de Gemeente Leeuwarden gegeven publieke opdracht het eerste uitgangspunt.

De Gemeentelijke opdracht aan De Harmonie is: het realiseren van een programma met daarin alles wat er toe doet binnen de professionele podiumkunsten in Nederland voor een breed en gevarieerd publiek én het realiseren van een programma dat daarnaast voldoende opbrengt om te komen tot een sluitende begroting. De algemene opdracht wordt door De Harmonie vormgegeven door het opdelen van de voorstellingen en uitvoeringen in een aantal genres binnen de podiumkunsten.

De vakkennis van de programmeur staat borg voor de best mogelijke inschatting van de populariteit, de professionaliteit en de kwaliteit van de artiest, de groep, het gezelschap, het impresariaat. En natuurlijk moet de programmeur ook kunnen bogen op kennis van het publiek in de stad, de regio. Tot slot wordt in dit complexe werkveld van de programmeur verwacht dat deze voeling heeft met wat er speelt in de stad, de regio.

Daarbij verdient nog een punt aandacht; het is een programmeur niet gegeven om volledig zelfstandig de keuzes te maken. Een groot aantal externe aspecten spelen daarbij mee. Zoals bijvoorbeeld de beschikbaarheid van de artiest, de reisbereidheid van de groep, de financiële condities.

Daarnaast worden alle voorstellingen nog beoordeeld op hun relatieve complexiteit en conventie. Zo ontstaat een indeling in een kwadrant van conventioneel/complex, onconventioneel/niet complex, conventioneel/niet complex en onconventioneel/complex. De inhoudelijke samenstelling van de programmering heeft op genoemde criteria plaats, waarbij uiteraard de financiële risico's en verdienkansen medebepalend zijn.

Het is in de podiumkunsten bij programmering ongewis of hetgeen door een schouwburg een jaar eerder is geboekt ook feitelijk het resultaat op zal leveren dat werd verwacht; in artistiek opzicht als in de waardering door het publiek. Zo kan de ene voorstelling een groot publiek succes zijn en zal een andere een bedroevend resultaat opleveren. Daarmee wisselt jaarlijks het resultaat in bezoekersaantallen en dus ook in recette.

In het kalenderjaar 2013 gaf programmeur Pietie van Veen aan te willen stoppen bij De Harmonie; zij nam in juli afscheid. Per 25 augustus heeft De Harmonie Rommy Bijlsma als programmeur aangenomen. De programmering voor het seizoen 2013-2014 was op dat moment al afgerond. Met ingang van het seizoen 2014-2015 zal de inbreng van Rommy Bijlsma merkbaar zijn.

In 2012 bezochten ruim 83.000 bezoekers de voorstellingen van De Harmonie. Dit dalende aantal heeft een direct verband met het eveneens teruggelopen aantal voorstellingen. Waren er in 2011 nog 288 voorstellingen, in 2012 daalde dat verder tot 262 voorstellingen. Dat betekent gemiddeld per voorstelling nog steeds 317 bezoekers.

Hieronder een kort overzicht van de programmering in het kalenderjaar 2013.

Toneel:

De Harmonie is er trots op om op één na alle negen BIS-gezelschappen te verwelkomen in de schouwburg, met name Toneelgroep Amsterdam die verder niet in Friesland te zien is.

Qua bezoekersaantallen was Mannen komen van Mars van Huub Stapel een verrassing als ook Kinderen van de zon (een gezamenlijke productie van NT Gent en Toneelgroep Amsterdam) en het Friestalige De Emigrant. Artistiek gezien was het kleinschalige en succesvolle Hetty & George van Adelheid Roosen en George Groot een plezierige afwisseling in vorm en inhoud.

Muziek:

Zoals elk jaar brengt het NNO een brede programmering van klassieke en moderne muziek. Kwalitatief gezien worden deze concerten steeds beter. Ook worden de concerten goed bezocht, in Leeuwarden en omstreken is veel belangstelling voor klassieke muziek zoals moge blijken uit de belangstelling voor het Nederlands Kamoroor en de Nederlandse Bachvereniging. De gratis lunchconcerten op de laatste vrijdag van de 5 wintermaanden worden steevast bezocht door zo'n 250 enthousiaste bezoekers.

Het is lastig deze bezoekers te verleiden om eens een kaartje te kopen voor reguliere concerten.

Toch is De Harmonie gelukkig met de gratis lunchconcerten: de grote sociale functie van de lunchconcerten is niet te onderschatten.

Op het gebied van de popmuziek mag De Harmonie zich ook verheugen op grote bezoekersaantallen: Edwin Evers & Band, Frank Boeijen, Blof, Boudewijn de Groot en Raccoon waren allemaal uitverkocht. Een pareltje was het muzikale, theatrale concert van Egon Kracht & The Troupe met 'Het oog van Leonardo' waar ook veel belangstelling voor was.

Cabaret:

Zoals verwacht deden de grote namen het goed: Acda en De Munnik, Youp van 't Hek, Wim Helsen, Jurk, Ashton Brothers en Ronald Goedemondt zorgden voor volle zalen. Onverwacht uitverkocht raakte Pieter Derks. Weliswaar nog in de kleine Bentacerazaal, omdat hij op het moment van boeken nog vrijwel onbekend was. Door zijn optredens in De Wereld Draait Door, bleek er veel belangstelling voor zijn optreden. Ook populair blijven de Grote Improvisatie Show en Jandino Asporaat. Bijzondere klasse heeft Theo Maassen, zijn eindejaarsshow werd onder andere in De Harmonie met veel publiek succes uitgeprobeerd.

Opera:

De ingezette koers werpt vruchten af: trots is De Harmonie op de samenwerking met de Nationale Reisopera. Zij brachten samen met het NNO een prachtige en uitstekend ontvangen 'Tristan en Isolde' van Wagner. De Rigoletto uitgevoerd door de Staatsopera van Tatarstan werd ook goed bezocht. Ieder seizoen wordt gestreefd naar drie opera's: 1 van Staatsopera Tatarstan (meer traditioneel), 1 van het NRO (uitstekende kwaliteit) en 1 van Opera Zuid (jong en gedurfd). Op die manier wordt gebouwd aan een loyaal en breed operapubliek.

Dans:

Het is bijzonder dat in De Harmonie het Nederlands Danstheater 1 te zien is. Deze band met het NDT wordt gekoesterd. Het NDT1 is alleen te zien in de grootste steden en het is erg fijn dat Leeuwarden in dat rijtje thuis hoort. De bezoekersaantallen groeien dus ligt het voor de hand dat de band behouden blijft. Op het gebied van klassiek ballet was dit jaar twee keer een Romeo en Julia te zien, een keer door het Nationale Ballet en de andere keer door Scapino Ballet (respectievelijk 835 en 635 bezoekers).

Musicals:

De Harmonie zit met de 20 grootste regiotheaters in een overleg, genaamd de G20. Twee keer per jaar wordt samen met Albert Verlinde Entertainment nagedacht over het musicalaanbod. In 2013 was uitsluitend voor die 20 theaters Flashdance te zien. Dit leverde twee nagenoeg volle zalen op en een succesoptie op zaterdagmiddag. Ook succesvol was Annie, de musical voor de hele familie.

Overig:

Bijzondere producties in 2013 waren o.a. Via Berlin van Orkater i.s.m. Ragazze Kwartet en Slagwerk Den Haag, het NBE samen met Hotel Modern die Wagner's Ring in 90 minuten uitvoerden en tot slot Cirque Stiletto met Ellen ten Damme. Dit zijn voorstellingen die niet per definitie een groot publiek bedienen maar die wél zorgen voor een afwijkend en hoogwaardig aanbod waarmee De Harmonie zich als hoofdstedelijk theater kan onderscheiden. In de toekomst wordt meer gezocht naar dergelijke bijzondere producties, die de parels binnen de programmering zijn.

Jeugd en Familie:

Er wordt prachtig jeugdtheater gemaakt. Met name de grote producties zijn ook voor volwassenen een lust om te zien: Orkater en Holland Symfonia met 'Alice in Wonderland' en het Ro Theater met 'Woef Side Story'. Ook kleinschalige voorstellingen zoals bijvoorbeeld van het Laagland en Beumer&Drost zijn een belevenis voor groot en klein.

Veel belangstelling was er voor het Peuterfestival, het sprookje Assepoester (van Van Hoorne), de Sinterklaasmusical – opgezet door de NHL en daarmee een waardevolle samenwerking.

Ook de samenwerking met Meeuw, de jeugdtheaterschool, is hecht. Jaarlijks gaan de producties van Meeuw in De Harmonie in première. Meeuw heeft een hoge standaard en maakt kwalitatief uitstekend theater. Ze leveren jaarlijks talenten af aan de landelijke toneelscholen.

Festivals en Projecten:

Jaarlijks zijn er veel festivals en projecten in De Harmonie, zoals het al genoemde Kinderboekenweekfeest en het Peuterfestival. Daarnaast het Dichtersontbijt op Gedichtendag, in samenwerking met Friesland Pop 'Freeze' en 'House in Harmony' (de laatste goed voor een uitverkocht huis met 2.300 bezoekers). De Harmonie organiseert jaarlijks, al vanaf 2002 op verzoek van de Gemeente Leeuwarden het FriesStraatFestival. Een groot meerdaags gratis toegankelijk festival in het centrum van de stad, jaarlijks goed voor tienduizenden enthousiaste bezoekers. De Harmonie is verantwoordelijk voor de organisatie en financiële verantwoording ervan.

Andere door De Harmonie georganiseerde evenementen worden vermeld bij Horeca & Events.

Cultuureducatie:

De focus op randprogrammering en educatie is in 2013 versterkt. Nieuw in seizoen 12-13 waren de cursus klassieke muziek voor 8+ en cursus klassieke muziek op dinsdagmiddag. Hiermee worden twee nieuwe doelgroepen aangesproken. Beide cursussen hebben een vervolg gekregen in seizoen 13/14.

Kinderen tot 12 jaar kwamen in aanraking met theatereducatie door het Kunstmenu (ong. 2361 leerlingen) en verschillende cursussen/ workshops (297 kinderen) bij voorstellingen.

Voor jongeren (12+) organiseerde De Harmonie Art Trip Ljouwert (580 leerlingen), rondleidingen, schoolvoorstellingen, cursussen en lesprojecten.

Het totaal aantal volwassen bezoekers voor inleidingen, cursussen en workshops, doorgaans gekoppeld aan een voorstelling, was in 2013 1.666.

De contacten met de middelbare scholen zijn verder versterkt. Hierin wordt sinds dit jaar nauw samengewerkt met Meeuw Jeugdtheaterschool en Tryater om het educatieve aanbod in Leeuwarden op gebied van theater onder de aandacht te brengen. Dit heeft geleid tot een gezamenlijk presentatie.

Marketing en balie:

In april 2013 zijn een nieuw kaartverkoopsysteem en een webportal geïmplementeerd. Daarmee is de service richting de bezoeker sterk verbeterd. De website is gebruiksvriendelijk en levert extra mogelijkheden zoals het online verzilveren van tegoedbonnen en het zelf kiezen van stoelen in de betreffende zaal. Het nieuwe kaartverkoopsysteem heeft tevens een impuls gegeven aan de communicatie met bezoekers. Een servicemail voorafgaand aan de voorstellingen is daarvan een voorbeeld. Daarnaast is segmentatie van bezoekers sterk verbeterd en krijgt de bezoeker informatie op maat. Daarmee is de focus verlegd van print (kranten) naar meer online media. In 2013 is gestart met speciale websites voor evenementen zoals het Fries Food Festival. Er is een begin gemaakt met online adverteren zowel in Google als op Facebook. De conversie op deze activiteiten is groeiende, temeer omdat De Harmonie dit steeds beter heeft kunnen uitkristalliseren en de effecten beter kan meten.

De afdeling Marketing heeft zich in 2013 meer toegelegd op klantgegevens. Hiermee is een verschuiving gaande van genregericht naar klantgericht: van het zoeken naar de klant bij de voorstelling, naar het zoeken van de voorstelling bij de klant. Er is een bezoekersprofiel gemaakt op basis van bestaande bezoekers. Daaruit komt onder andere naar voren dat de bezoeker van De Harmonie relatief vaak hoog is opgeleid (HBO/WO) en die -vergeleken met het marktgebied- vaker een gemiddelde tot hoge welstandsklasse heeft.

Ook opvallend is dat de bezoeker van De Harmonie relatief vaak fulltime werkt en geen kleinkinderen heeft. De bezoeker van De Harmonie heeft vergeleken met het marktgebied veel activiteiten en interesses. Activiteiten die het meest opvallend zijn, zijn:

- Theaterbezoek
- Biscoopbezoek
- (Klassiek) concertbezoek
- Lezen
- Museumbezoek
- Restaurantbezoek

Kenmerkende interesses zijn:

- Cultuur
- Koken
- Muziek
- Sport
- Woninginrichting
- Kunst

De bezoekers van De Harmonie zijn vooral te typeren als 'Intellectuele doorgroeiers', 'Welgestelde gezinnen en emptynesters', 'Hoogopgeleide singles en studenten' en 'Modern welstandige gezinnen met kids'. Ook de 'Provinciale gezinnen met kinderen' komen absoluut gezien veel voor.

In 2013 hebben verschillende acties plaatsgevonden die hebben geleid tot extra kaartverkoop.

Met behulp van een mailing zijn Vrienden van De Harmonie aangespoord om anderen te stimuleren ook De Harmonie te bezoeken. De positieve respons bedroeg 5%.

Op basis van het hierboven geschreven bezoekersprofiel zijn 4.000 adressen in Friesland aangeschreven die niet in het bestand van De Harmonie staan, met een passend kennismakingsaanbod. Dit heeft geleid tot een respons van 4%.

Binnen de balie is in 2013 een start gemaakt met verkooptrainingen gericht op up- en cross-sellen. De functie van balie verschuift van directe ticketverkoop naar meer serviceverlening bij onder andere online bestellingen en het geven van advies over voorstellingen. Deze training krijgt in 2014 een vervolg.

Het vrijwilligersbeleid heeft in 2013 verder vorm gekregen. Doel was een betere borging en verjonging in het vrijwilligersbestand.

Financiën

Algemeen: In 2013 heeft de directie van De Harmonie voor alle politieke partijen van de Gemeente Leeuwarden een presentatie gegeven over de exploitatie van De Harmonie in het algemeen maar ook in vergelijking met zes andere provinciaal hoofdstedelijke schouwburgen, waaruit ondermeer het navolgende bleek:

1. De Harmonie presteert in een periode vanaf 2003 tot 2011 en in vergelijking met een zestal vergelijkbare provinciehoofdsteden op alle fronten uitstekend in haar bedrijfsvoering
2. De zes vergelijkbare provinciaal hoofdstedelijke schouwburgen verkrijgen jaarlijks een exploitatiesubsidie van gemiddeld 2,5 miljoen euro terwijl de exploitatiesubsidie voor De Harmonie op jaarbasis niet meer bedraagt dan 1,3 miljoen euro. Een verschil van maar liefst 1,2 miljoen euro.

Het is mede op basis van deze cijfers, dat de Raad van de Gemeente Leeuwarden besloot om, richtinggevend voor het nieuwe College in 2014, de exploitatiesubsidie te verhogen naar een jaarlijks bedrag van € 1,6 miljoen euro. Een bedrag waarmee De Harmonie naar redelijke verwachting zowel de gegeven presentatieopdracht kan handhaven én een sluitende exploitatie kan realiseren.

Voor De Harmonie was bovenstaand besluit dé opsteker van het jaar 2013. Er is weer lucht, er is weer een horizon. En voor de stad Leeuwarden heeft dit moedige besluit in financieel lastige jaren, een nauwelijks te overschatten waarde voor de eigen gemeenschap, voor de toekomstige inwoners van Leeuwarden (voortvloeiende uit de gemeentelijke herindelingen) maar vooral ook in het kader van het belang van een onderscheidend stedelijk kernvermogen van Leeuwarden in de provincie Fryslân, als hoofdstad van die provincie én als naamdrager van de Europese Culturele Hoofdstad 2018.

Het exploitatieresultaat over 2013 bedraagt € 155.000 negatief, dit is in vergelijking met 2012 (met een negatief resultaat van € 226.000) een verbetering van € 71.000. Aanvullend dient nog te worden vermeld dat met ingang van het boekjaar 2013 de verwerking van de mutatie in de egaliseringsreserve is gewijzigd. Aangezien dit een rechtstreekse mutatie in het eigen vermogen betreft dient deze mutatie in de resultaatbestemming te worden opgenomen. Als de verwerkingslijn van voorgaande jaren zou zijn aangehouden dan bedraagt de verbetering van het resultaat € 83.000, van € 292.000 negatief in 2012 naar € 209.000 negatief in 2013.

De jaarrekening is opgesteld na onderstaande voorgestelde resultaatbestemming:

• Exploitatieresultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	- € 155.845
• Dotatie aan egaliseringsreserve via resultaatbestemming	- € 53.816
• Onttrekking aan bestemmingsreserves	+ € 72.000
• Aanvullende gemeentelijke bijdrage in het exploitatieresultaat	+ € 136.661

In de begroting voor 2013 was al rekening gehouden met een onttrekking aan de bestemmingsreserves van € 72.000. Deze onttrekking is voor een bedrag van € 49.000 en voor € 23.000 respectievelijk onttrokken aan de bestemmingsreserve ID-banen en Risicofonds. Beide reserves zijn als gevolg van deze verwerkingswijze per einde boekjaar 2013 volledig "verdampt" tot nihil.

De gemeentelijke bijdrage voor het tekort over 2013 bedraagt € 136.661 tegenover een uiteindelijk verwerkte gemeentelijke bijdrage van € 122.574 in 2012, per saldo een lichte stijging van € 14.000.

Eigen vermogen / solvabiliteit: De verwerking van de negatieve resultaten van de afgelopen jaren ten laste van de verschillende bestemmingsreserves resulteert in een eigen vermogen ultimo 2013 van nog slechts € 13.983 (ultimo 2012: € 255.732). In het verlengde van de afname van het eigen vermogen is tevens de solvabiliteit op basis van een balanstotaal van € 2.802.900 verder afgenomen van 7,1% eind 2012 naar slechts 0,5% per 31/12/2013. Deze solvabiliteit van 0,5% betekent eigenlijk dat De Harmonie volledig is gefinancierd met vreemd vermogen en daarmee in grote mate afhankelijk is van haar schuldeisers. Bij een normale bedrijfsvoering zou, om aan de financiële verplichtingen aan de verschaffers van vreemd vermogen te kunnen voldoen, een solvabiliteit van minimaal 30% gewenst zijn.

Liquiditeit: De liquiditeitspositie is met een saldo per ultimo 2013 van € 1.204.000 ten opzichte van een saldo per ultimo 2012 van € 894.000 wel sterk toegenomen. De kanttekening daarbij is dat de liquide middelen niet geheel vrij ter beschikking staan, het saldo bestaat namelijk voor circa € 700.000 uit vooruitontvangen recettes. Daarnaast hebben uitgestelde onderhoudskosten een positief effect op de liquiditeitspositie.

Resultaten:

Baten (+ € 157.000 / +8,4% t.o.v. 2012)

De overall opbrengsten over 2013 bedragen € 2.022.000 dit is in vergelijking met 2012 (met een opbrengst van € 1.865.000) een stijging van € 157.000 (8,4%). Deze stijging komt voor een groot deel voor rekening van een verbetering van de horeca-omzet en zaalhuur, respectievelijk + € 76.000 (+74,9%) en + € 77.000 (+27,0%).

De toename van de commerciële verhuringen, zowel in het aantal evenementen als in het aantal bezoekers zijn zichtbaar in de financiële cijfers.

Het resultaat uit voorstellingen (inclusief theater- en administratiekosten) over 2013 ligt met een bedrag van € 123.000 net onder de cijfers van 2012 met een totale nettorecette van € 128.000, 1 met al betekent dit een daling van circa € 5.000 (-3,8%). In de begroting werd nog rekening gehouden met een resultaat uit voorstellingen van € 276.000.

Het aantal bezoekers voor de reguliere voorstellingen daalde naar 72.157 in 2013 tegenover 83.179 in het voorgaande jaar, waarbij de tendens van het dalende aantal voorstellingen in 2013 andermaal zichtbaar was met 258 voorstellingen ten opzichte van 262 in 2012.

Lasten (+ € 86.000 / +4,1% t.o.v. 2012)

De lasten zijn in 2013 per saldo met € 86.000 gestegen ten opzichte van vorig jaar. Als gekeken wordt naar de begroting dan zijn de uitgaven gedaald met € 100.000. De achterblijvende opbrengsten zijn tijdens het boekjaar onderkend en hebben, ten opzichte van de opgestelde begroting van de kosten, mede geleid tot een nog strakkere sturing op de uitgaven.

De personeelskosten zijn met € 23.000 gestegen deels als gevolg van reguliere stijgingen (beoordelingen) en hogere inleen van uitzendkrachten. De huisvestingskosten zijn per saldo € 40.000 hoger dan voorgaand jaar, deze stijging ligt met name bij de onderhoudskosten. De uitgaven op de beheer&administratiekosten en verkoop&promotielasten liggen onder het niveau van 2012. Onder de overige baten&lasten is op basis van een rapport van bevindingen van E&Y een afboeking voor het FriesStraatFestival over de jaren 2009-2011 meegenomen ad € 70.000.

Horeca & events

In 2013 is de grote inzet van 2012 voortgezet en is het resultaat daarvan ook financieel zichtbaar geworden. Net als in 2012 was 2013 weliswaar een bijzonder hectisch maar vooral ook leuk jaar! De begroting was gebaseerd op € 900.000,- omzet. De gerealiseerde omzet is € 981.000,-. Dat is 9% hoger dan de begroting.

Het resultaat was begroot op € 225.000,- en is € 177.000,- geworden. Dat is ruim 20 % minder. Het begrote resultaat was echter berekend met een personeelspercentage van 40%. Zo'n laag percentage is nooit eerder behaald. Het laagste percentage personeelskosten dat ooit behaald is, bedraagt 51,8 % in 2006. In 2013 ligt dit percentage op 52,5%. Dat is een verbetering van 4,7 % ten opzichte van 2012. Ondanks het niet halen van de begroting, is dit wél een percentage om trots op te zijn. Het is immers gelukt om het percentage behoorlijk naar beneden te brengen zonder dat dit ten koste is gegaan van de kwaliteit en service. Het resultaat is meer dan verdubbeld ten opzichte van 2012. In 2014 zijn we ook financieel gezien weer op de goede weg.

In 2013 is de gemiddelde besteding per culturele gast verder toegenomen. Er zijn enkele kleine prijsverhogingen doorgevoerd, maar niet zodanig dat daarmee dit percentage kan worden verklaard. Ten opzichte van 2012 is het aantal culturele bezoekers met 13,29% afgenomen. De omzet van de culturele bezoekers is met 6,29 % afgenomen.

Personele veranderingen: Na het (genomen) ontslag van de chef kok eind augustus 2012 is er in korte tijd een plan bedacht en ten uitvoer gebracht. Dit plan had als doel:

- De keuken naar een hoger niveau brengen zowel in kwaliteit als in efficiency
- Besparen op personeelskosten

Eind 2012 is het plan geïmplementeerd en beide doelstellingen zijn in 2013 behaald.

De gerechten zijn van een hoger niveau, smaken beter en zien er lekkerder uit. Het niveau is constant en de kaart in het Theatercafé is aangepast van een weekshotel naar een maandmenu waar ook altijd plaats is voor visgerechten en vegetarische gerechten.

De Harmonie ontvangt veel positieve reacties van de gasten en ook uit de rapportages van de mystery guests blijkt dat de keuken uitstekende cijfers scoort.

Naast de enthousiaste inzet van het keukenpersoneel, draagt de bijna volledig nieuwe keuken die in augustus 2013 is geïnstalleerd ook bij aan de efficiency-verbetering.

Uit de berekening van eind 2012 kwam naar voren dat de besparing op personeelskosten ongeveer 3% zou zijn. In totaal zijn er 6,7 % minder personeelskosten gemaakt in 2013 dan in 2012.

De efficiëncyslag in de keuken heeft hieraan bijgedragen.

Het team van events is weer een jaar verder en bestaat nu twee jaar. Het team heeft zich ook verder ontwikkeld. Er is nog een lange weg te gaan, maar het positieve verschil met twee jaar geleden is fors. De horeca gaat goed met deze ontwikkelingen mee. De Harmonie prijst zich gelukkig met zo'n positief en enthousiast team.

In 2013 is het aantal events en partijen (verhuringen) verder gestegen. Er hebben ruim 37 grote evenementen plaats gehad. Te noemen zijn maar liefst zes nieuwjaarsbijeenkomsten/recepties, een Zorgfilmfestival (800 personen en na succes ook geboekt voor 2014), twee 100-jarige bedrijven; Friesland Campina (met daarnaast nog een zeer geslaagd personeelsfeest voor 2.300 mensen) en Friesland bank (die daarmee ook afscheid nam).

Naast al het bovenstaande is De Harmonie erg blij met de vele bijeenkomsten van de nieuwe sponsor Rabobank.

Techniek en Facilitair:

Personeel: Drie medewerkers van de theatertechnici kozen ervoor om minder te gaan werken.

De vrijkomende uren zijn opgevangen door inzet van freelancers. De Harmonie constateert dat het theatertechnische team verder vergrijsd en dat de speelruimte gering is om hier een adequate oplossing voor te vinden. Dit aspect vergt in de nabije toekomst nader aandacht.

ICT: Nadat de migratie van interne naar externe serverbeheer in 2012 was voltooid, is er versterkt ingezet om de infrastructuur aan te passen en verder te "updaten". Niet alleen zijn de netwerken uitgebreid en flexibeler inzetbaar geworden, ook door de aanschaf van randapparatuur is de toenemende vraag bij evenementen van inzet van ICT-infrastructuur en apparatuur goed ondervangen. Daarnaast is de klachtenafhandeling en ondersteuning vanuit ICT-beheerder verder geoptimaliseerd. Dit heeft het in 2013 geleid tot een stabiele en tevreden samenwerking plus resultaten.

De uitdaging voor de toekomst is het goed kunnen blijven volgen van de razendsnelle ontwikkelingen op het gebied van ICT en steeds weer voorop te blijven lopen. Opvallend is de steeds toenemende en vooral vanzelfsprekende inzet van ICT bij evenementen. Dit gegeven vormt een uitdaging voor de inzet maar vooral ook opleiding van personeel.

Facilitair: In aansluiting op de constatering dat ICT een steeds meer een bepalende rol speelt bij evenementen en techniek, ziet De Harmonie dit gegeven ook steeds meer binnen gebouwenbeheer. De digitale mogelijkheden bieden enorme kansen om processen beter te monitoren en om bijvoorbeeld het toch steeds lastige klimaatbeheersing verder te kunnen optimaliseren.

Ook het automatiseren en koppelen van bijvoorbeeld het toegangsbeheer, camera's, telefonie, bedieningen en nieuwe netwerken ligt binnen handbereik en staan op de agenda voor 2014.

Ondanks dat de samenwerking met de gemeente sterk is verbeterd, blijft het faciliteits- en gebouwenbeheer een stevige uitdaging. Een dynamische organisatie als de Harmonie ziet graag dat voorbereidingsprocessen een hoger tempo krijgen en dat uitvoeringen adequater worden uitgevoerd. Toch heeft de verbeterde samenwerking ook veel opgeleverd. Enkele projecten die vanuit de gemeente zijn geïnitieerd betreffen: vervanging van de ventilatie in de Rabozaal (middenzaal), aanpassing van het gebouw in verband met de laatste wettelijke eisen van ontruiming en alarmering en de vervanging van de ventilatie in het facilitaire blok.

Theatertechniek:

De bezuinigingen binnen de cultuur hebben ook hun invloed op de ons bezoekende gezelschappen.

De Harmonie ziet dat er steeds meer "geleund" wordt op de dienstverlening van de theaters.

Het systeem van de zogenaamde paritaire inzet van personeel staat onder druk, waarbij ook de tijdsdruk (meer in minder tijd) is toegenomen. Dit in combinatie met de vergrijzing van het technische team zorgt voor een relatieve toenemende werkdruk bij de technici van De Harmonie.

Een andere ontwikkeling betreft de toenemende mate van evenementen. Deze vragen andere disciplines en capaciteiten dan bij reguliere theatrale voorstellingen. Dienstverlening, service en multitasking spelen bij evenementen een veel grotere rol. Na de invoering van geautomatiseerde trekkenwand is dit opnieuw een grote ommezwaai in de invulling van het werk van de technici.

Meerjaren Onderhouds Plan (MOP): Met de letterlijke tekst uit het jaarverslag uit 2012:

'Met een opmerking over de noodzaak om de problematiek rond het Meerjaren Onderhouds Plan (MOP) op te lossen, zoals de indexerend daarvan, de vervanging volgens "state of the art" en volledige inventarisatie/actualisering van de inventaris' valt De Harmonie in herhaling. Er zijn op dit punt geen vorderingen te melden, en met betrekking tot de -ten opzichte van vergelijkbare theaters- relatief hoge huisvestingskosten evenmin.

Met de Gemeente Leeuwarden is een eerste aanzet gemaakt om de demarcatieafspraken betreffende het onderhoud van het gebouw te verfijnen en zonodig te herzien. In het verleden waren onduidelijke afspraken over het onderhoud vaak aanleiding tot verstoring van de werkverhouding tussen De Harmonie en de gemeente. Deze discussies verlopen vanaf 2012 in een zakelijke en positief gestemde werksfeer.

De Harmonie heeft zoals aangekondigd in 2012 de bouwkundige posten in de MOP opnieuw gewaardeerd en bijgewerkt. Dit leverde een behoorlijke besparing op. Deze werd echter deels gebruikt door correctie op de toenemende verwachte uitgaven op het gebied van de ICT. Door voornamelijk zuinig om te gaan met de apparatuur, het insourcen van werkzaamheden en de herorganisatie van de facilitaire afdeling, is De Harmonie goed op weg naar een deugdelijk positief resultaat in de egaliseringsreserves.

Bestuur:

In september 2013 is afscheid genomen van de heer R. Winius. Het bestuur dankt de heer Winius, die als bestuurslid ruim 8 jaar in het bestuur heeft gezeten, voor al zijn werkzaamheden.

Het bestuur bestaat per 31 december 2013 uit de volgende leden:

De heer S. Jansen,
voorzitter

De heer M. Perquin,
penningmeester

Mevrouw M. Miltenburg,
bestuurslid

De heer J. Zeinstra,
bestuurslid

De heer M. de Jong,
bestuurslid

Namens het bestuur van de Stichting Cultureel Centrum De Harmonie

S. Jansen,
Voorzitter

Jaarrekening

BALANS PER 31 DECEMBER 2013 (na resultaatbestemming)

ACTIVA		31-12-2013	31-12-2012
		€	€
<u>Vaste activa</u>			
Materiële vaste activa	[1]	858.263	989.095
<u>Viottende activa</u>			
Vorraden		33.600	26.879
<u>Vorderingen</u>			
Handelsdebiteuren	[2]	169.553	428.190
Nog te ontvangen gemeentelijke subsidies	[3]	136.661	658.851
Belastingen en premies Sociale			
verzekeringen	[4]	55.817	36.707
Overige vorderingen	[5]	66.837	73.671
Overlopende activa	[6]	278.228	453.726
		707.096	1.651.145
Liquide middelen	[7]	1.203.942	894.480
		2.802.901	3.561.599
PASSIVA			
		€	€
<u>Eigen vermogen</u>			
Stichtingskapitaal	[8]	45	45
Bestemmingsreserve ID-Banen		0	96.371
Bestemmingsreserve risicofonds		0	145.378
Algemene reserve		13.938	13.938
Onverdeeld resultaat boekjaar		0	0
		13.983	255.732
<u>Egalisatiereserves</u>			
Extra afschrijvingen	[9]	459.649	448.305
Rente		351.841	309.369
		811.490	757.674
<u>Voorzieningen</u>			
Voorziening jubileumuitkeringen	[10]	58.000	56.000
<u>Kortlopende schulden</u>			
Crediteuren		386.922	646.885
Rekening-courant gemeente Leeuwarden		277.705	459.667
Belastingen en premies Sociale			
verzekeringen	[11]	54.311	96.060
Overige schulden en overlopende passiva	[12]	1.200.490	1.289.581
		1.919.428	2.492.193
		2.802.901	3.561.599

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2013

		<u>Realisatie 2013</u>	<u>Begroting 2013</u>	<u>Realisatie 2012</u>
		€	€	€
Baten				
Voorstellingen	[13]			
Omzet voorstellingen		1.617.977	1.934.000	1.972.344
Kosten voorstellingen		<u>1.495.002</u>	<u>1.658.000</u>	<u>1.844.576</u>
		122.975	276.000	127.768
Horeca	[14]			
Omzet horeca		981.178	900.000	885.739
Directe kosten horeca		288.911	315.000	296.313
Personeelskosten horeca		<u>514.843</u>	<u>360.000</u>	<u>487.968</u>
		177.424	225.000	101.458
Huren	[15]			
Omzet huren		416.921	345.000	334.147
Kosten huren		<u>55.118</u>	<u>41.000</u>	<u>49.299</u>
		<u>361.803</u>	<u>304.000</u>	<u>284.848</u>
Saldo uit doelstellingen		662.202	805.000	514.074
Subsidiebaton				
Gemeentelijke exploitatiesubsidie		1.334.651	1.375.000	1.300.721
Fonds podiumkunsten		<u>25.000</u>	<u>25.000</u>	<u>50.000</u>
		<u>1.359.651</u>	<u>1.400.000</u>	<u>1.350.721</u>
SOM DER BATEN		2.021.853	2.205.000	1.864.795
Lasten				
Personeelslasten	[16]	1.477.876	1.529.000	1.454.914
Huisvesting & inventarissen	[17]			
Afschrijvingen		275.060	410.000	288.025
Mutatie egalisereserves		0	0	0
Onderhoud		406.842	270.000	359.368
Huur gebouw		897.520	895.000	877.342
Overige huisvestingskosten		<u>341.209</u>	<u>375.000</u>	<u>323.393</u>
		<u>1.920.631</u>	<u>1.950.000</u>	<u>1.848.128</u>
Af: Ontvangen doelsubsidies		<u>-1.616.969</u>	<u>-1.574.000</u>	<u>-1.584.417</u>
		303.662	376.000	263.711
Beheer & administratielasten	[18]	135.046	166.000	147.183
Verkoop & promotielasten	[19]	189.804	175.000	196.223
Overige baten & lasten	[20]	56.860	0	18.142
Rentebaten & -lasten				
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		-701	-10.000	-10.815
Rentelasten en soortgelijke lasten		<u>14.151</u>	<u>41.000</u>	<u>21.700</u>
		<u>13.450</u>	<u>31.000</u>	<u>10.885</u>
SOM DER LASTEN		2.176.696	2.277.000	2.091.058
Exploitatieresultaat uit gewone bedrijfsuitoefening		-154.845	-72.000	-226.263
Dotatie aan egalisereserve	[21]	-53.816	0	-66.061
Onttrekking aan bestemmingsreserves		72.000	72.000	0
Aanvullende gemeentelijke bijdrage in het exploitatieresultaat	[22]	136.681	0	292.324
Exploitatieresultaat		0	0	0

RESULTAATBESTEMMING

	Realisatie 2013	Realisatie 2012	
	€	€	
Toevoeging aan bestemmingsreserves ID-banen	0	26.615	
Toevoeging aan bestemmingsreserves Risicofonds	0	0	
Dotatie aan egaliseringsreserve	53.816	66.061	
Toevoeging aan de algemene reserve	0	0	
	53.816		92.676
Onttrekking aan bestemmingsreserves ID-banen	23.000	26.615	
Onttrekking aan bestemmingsreserves Risicofonds	49.000	0	
Aanvullende gemeentelijke bijdrage in exploitatieresultaat	136.661	292.324	
Onttrekking aan de algemene reserve	0	0	
	208.661		318.939
Nog te verdelen resultaat	0	0	
	-154.845	-226.263	

ALGEMENE TOELICHTING

De doelstelling van Stichting Cultureel Centrum "De Harmonie" is het bevorderen van het culturele leven in Leeuwarden en de exploitatie van Stadsschouwburg De Harmonie, mede gelet op de functie van de stad als hoofdstad van Fryslân.

Het eigendom van Stadsschouwburg De Harmonie is in handen van de gemeente. Stichting Cultureel Centrum "De Harmonie" is huurder van het gebouw.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE JAARREKENING

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven".

De jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders vermeld, tegen nominale waarde. Baten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Lasten worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

In de jaarrekening van de stichting zijn tevens de cijfers verwerkt van Ruiterskwartier B.V. Vanwege het beperkte financiële belang van deze B.V. en vanwege het beperkte inzicht wat dit met zich mee zou brengen, is er voor gekozen om niet apart een enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening op te nemen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De waardering van de materiële vaste activa is gebaseerd op de aanschafprijs, verminderd met afschrijvingen, eventuele investeringsbijdragen en eventuele beschikkingen over reserves. Op de activa wordt lineair afgeschreven. Deze afschrijving is gebaseerd op de economische levensduur. De afschrijvingspercentages zijn vermeld in de staat van activa. Afschrijving vindt voor het eerst plaats in het jaar van aanschaf, over de duur van een half jaar.

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

Eigen Vermogen

Ongedekte tekorten komen ten laste van het eigen vermogen. Ingeval het eigen vermogen ontoereikend is voor de aanzuivering van de tekorten zal verrekening zo mogelijk plaats vinden door inhaal in de exploitaties van de navolgende jaren of wordt het tekort door de Gemeente Leeuwarden voor haar rekening genomen, middels aanvullende subsidie.

Voorzieningen

Algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving rechtvaardigen het vormen van voorzieningen voor:

- kosten die nog in een volgend boekjaar gemaakt zullen worden en hun oorsprong vinden in het boekjaar of in voorgaande boekjaren;
- kosten die nog in een volgend boekjaar gemaakt zullen worden, waarvoor reeds gelden zijn gereserveerd.

De voorziening jubileumkosten is gevormd om de kosten van toekomstige ambtsjubilea te kunnen voldoen. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde, rekening houdend met de verwachte vertrekkansen en verwachte salarisstijgingen.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en verrichte diensten enerzijds en anderzijds de kosten en andere lasten van het jaar, gewaardeerd tegen historische kostprijzen.

Baten

De netto-omzet betreft de opbrengst van de in het verslagjaar aan derden geleverde goederen en diensten na aftrek van kortingen en omzetbelasting.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de materiële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde op basis van de verwachte economische levensduur. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Rentebaten en -lasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en -lasten.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2013

1. Materiële vaste activa

	2013	2012
Boekwaarde per 1 januari 2013	989.095	1.193.496
Investerings	144.228	83.624
Afschrijvingen	-275.060	-288.025
Boekwaarde per 31 december 2013	858.263	989.095

Voor een specificatie van de materiële vaste activa wordt verwezen naar bijlage 1.
In bijlage 2 is een specificatie van de investeringen lopend boekjaar opgenomen.

2. Handelsdebiteuren

Een voorziening voor oninbaarheid wordt niet noodzakelijk geacht (2012: nihil).

3. Nog te ontvangen gemeentelijke subsidies

	2013	2012
Reguliere exploitatiesubsidie, laatste termijn 2012	-	57.524
Aanvulling tekort 2011	-	309.003
Aanvulling tekort 2012	-	292.324
Aanvulling tekort 2013	136.661	-
	136.661	658.851

4. Belastingen en premies Sociale verzekeringen

	2013	2012
Omzetbelasting over 2013 respectievelijk 2012	55.817	36.707
	55.817	36.707

5. Overige vorderingen

	2013	2012
Diverse voorschotten	66.479	72.684
Vorderingen Fietsenplan	358	987
	66.837	73.671

6. Overlopende activa

	2013	2012
Depot TNT Post	8.935	8.935
Depot Adyen BV	250	250
Vooruitbetaalde kosten	-	-
Nog te ontvangen rente	-	10.307
Nog te ontvangen loonkostensubsidie	7.998	4.681
Nog door te berekenen kosten	-	5.925
Nog te ontvangen ziekengeld	-	3.182
Nog te ontvangen subsidies en bijdragen voorstellingen en projecten e.d.	52.628	72.456
Nog te ontvangen restitutie energiebelasting	17.177	11.000
Nog te verrekenen Fries Straat Festival	191.240	336.990
	278.228	453.726

Hieronder zijn geen vorderingen opgenomen met een looptijd langer dan één jaar.

7. Liquide Middelen

	2013	2012
Kas	19.509	30.945
Bank	1.163.442	854.765
ING Bank	1.569	8.770
Spaarrekeningen	10.129	-
	<u>1.203.942</u>	<u>894.480</u>

De liquide middelen bestaan uit vooruitontvangen opbrengsten van verkochte kaarten en abonnementen over de periode 1 januari tot en met 30 juni 2014, voor een bedrag van circa € 725.000.

Om incidentele liquiditeitstekorten op te kunnen vangen is er een kredietfaciliteit op de rekening-courant ("roodstand") met Rabobank (voorheen Friesland Bank) overeengekomen van maximaal € 150.000. De debetrente is gelijk aan de RaboBank Basisrente vermeerderd met 2%, echter met een minimum van 4%.

8. Eigen vermogen

	2013	2012
Stichtingskapitaal	<u>45</u>	<u>45</u>

Bestemmingsreserves

	2013	2012
	€	€
Bestemmingsreserve ID-banen	-	96.371
Bestemmingsreserve risicofonds	-	145.378
	<u>-</u>	<u>241.749</u>

	2013	2012
	€	€
Bestemmingsreserve ID-banen		
Stand per 1 januari	96.371	96.371
Bij: dotaties	-	26.615
Af: onttrekkingen	<u>-96.371</u>	<u>-26.615</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>96.371</u>

Jaarlijks werden de voor de voormalige ID-banen ontvangen subsidiebedragen aan de bestemmingsreserve toegevoegd. De loonkosten van de betrokken medewerkers werden aan de bestemmingsreserve onttrokken. Nu de regeling voor nieuwe gevallen wordt beëindigd en de laatste ID-werknemer begin 2013 vertrekt, kan ook de bestemmingsreserve worden afgebouwd. In de resultaatbestemming voor 2012 is reeds een bedrag van € 47.371 onttrokken aan de reserve en in 2013 is (conform de begroting) het restant ad € 49.000 van de reserve benut voor de dekking van het exploitatietekort over 2013.

	2013	2012
	€	€
Bestemmingsreserve risicofonds		
Stand per 1 januari	145.378	145.378
Bij: dotaties	-	-
Af: onttrekkingen	<u>-145.378</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>145.378</u>

De bestemmingsreserve risicofonds is gevormd om nadelige effecten als gevolg van calamiteiten en/of onvoorziene omstandigheden of tegenvallende verkopen met betrekking tot de reguliere voorstellingen op te kunnen vangen. In de resultaatbestemming voor 2012 is reeds een bedrag van € 122.378 onttrokken aan het risicofonds, deze onttrekking is in 2013 verwerkt. In 2013 is (conform de begroting) het restant ad € 23.000 van de reserve benut voor de dekking van het exploitatietekort over 2013.

Algemene reserve

	2013	2012
	€	€
Stand per 1 januari	13.938	13.938
Bij: dotaties	-	-
Af: onttrekkingen	-	-
Stand per 31 december	<u>13.938</u>	<u>13.938</u>

9. Egalisatiereserves

	2013	2012
	€	€
Egalisatiereserve extra afschrijvingen	459.649	448.305
Egalisatiereserve rente	351.841	309.369
	<u>811.490</u>	<u>757.674</u>

Egalisatiereserve extra afschrijvingen

	2013	2012
	€	€
Stand per 1 januari	448.305	405.454
Bij: dotaties	11.344	42.851
Af: onttrekkingen	-	-
Stand per 31 december	<u>459.649</u>	<u>448.305</u>

Egalisatiereserve rente

	2013	2012
	€	€
Stand per 1 januari	309.369	286.159
Bij: dotaties	42.472	23.210
Af: onttrekkingen	-	-
Stand per 31 december	<u>351.841</u>	<u>309.369</u>

Met ingang van 2001 worden de gemiddelde rente- en afschrijvingskosten, berekend over een periode van 20 jaar en gebaseerd op de "Rapportage Uitkomsten Onderhandelingen Bestuur Cultureel Centrum De Harmonie-Gemeente Leeuwarden", door de gemeente aan De Harmonie vergoed. Conform dit onderhandelingsresultaat dient het verschil tussen de vergoeding en de werkelijke kosten te worden gedoteerd aan de egalisatiereserves. Indien de werkelijke kosten in enig jaar hoger zijn dan de ontvangen vergoeding, dient het verschil ten laste van de reserves te worden gebracht.

De totale investeringen in inventaris die in de Rapportage Meerjarenonderhoud (d.d. 30 juli 1999) van Ingenieursbureau Oranjewoud zijn opgenomen over de periode 1999 tot en met 2018 bedragen € 6.465.000 (zie pagina 12 van het rapport van PriceWaterhouseCoopers d.d. 8 maart 2000). Hiertegenover staat een vergoeding door de Gemeente Leeuwarden van € 5.393.000 (zie pagina 14). De vergoeding van de Gemeente Leeuwarden is daarmee voor een bedrag van € 1.072.000 te laag vastgesteld. Het verschil wordt veroorzaakt doordat de vergoeding van de Gemeente Leeuwarden gebaseerd is op de jaarlijkse afschrijvingen. Op basis van het rapport van PriceWaterhouseCoopers bedraagt de restant boekwaarde van de activa per ultimo 2018 € 1.072.000; de restant boekwaarde is niet in de bijdrage van de Gemeente Leeuwarden opgenomen.

10. Voorzieningen

	2013	2012
	€	€
Voorziening kosten jubilea	58.000	56.000
Voorziening kosten jubilea		
Stand per 1 januari	56.000	37.000
dotaties	2.000	19.000
onttrekkingen	-	-
Stand per 31 december	58.000	56.000

De voorziening jubileumkosten is gevormd om de kosten van toekomstige ambtsjubilea te kunnen voldoen. Op basis van het actuele personeelsbestand en gezien het gemiddelde aantal dienstjaren van het aanwezige personeel dient er over het boekjaar € 2.000 aan de voorziening te worden gedoteerd.

11. Belastingen en premies sociale verzekeringen

	2013	2012
	€	€
Loonheffing	48.015	48.483
Pensioenpremies	6.296	47.577
	54.311	96.060

12. Overige schulden en overlopende passiva

	2013	2012
	€	€
Vooruit ontvangen recette e.d.	865.714	944.439
Theater- en tegoedbonnen e.d.	26.680	66.314
Nog te betalen voorstellingen e.d.	33.427	52.788
Nog te betalen vakantietoelage en meeruren	110.000	109.000
Vooruit ontvangen opbrengsten	8.500	11.035
Diverse voorschotten	52.275	46.307
Overige nog te betalen kosten	103.894	59.698
Stand per 31 december	1.200.490	1.289.581

De post overlopende passiva bestaat met name uit reeds ontvangen opbrengsten van verkochte kaarten en abonnementen over de periode 1 januari tot en met 30 juni 2014; de prestatie hiervoor wordt in 2014 geleverd aan de abonneementhouders en bezitters van theaterbonnen en tegoedbonnen.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Huurverplichting

Met ingang van 1 januari 2001 is een huurovereenkomst met de Gemeente Leeuwarden aangegaan. De huurovereenkomst is met ingang van 1 januari 2006 voor onbepaalde tijd verlengd. De jaarlijkse huursom, over 2013 groot € 897.520 (excl. BTW), wordt jaarlijks aangepast op basis van het prijsindexcijfer 2006=100, alle huishoudens.

Overige verplichtingen

De schoonmaakwerkzaamheden zijn uitbesteed. Hiertoe is per 01-01-1994 een contract voor onbepaalde tijd met Nivo Noord B.V. gesloten. De opzegtermijn is 3 maanden. De kosten, die jaarlijks opnieuw worden vastgesteld, bedroegen voor 2013 circa € 150.000.

Garantiesommen ed

Ultimo 2013 had De Harmonie voor de voorstellingen van het voorjaar 2014 uit hoofde van garantiesommen ed een verplichting van circa € 500.000.

Overige niet in de balans opgenomen verplichtingen

Als gevolg van het niet (volledig) kunnen voldoen aan de vergunningseisen van de Gemeente Leeuwarden zijn in 1998 een aantal geluidswerende maatregelen getroffen. Deze zijn niet afdoende gebleken. De gemeente verleent nu per jaar een beperkt aantal ontheffingen. Indien dit aantal in enig jaar niet voldoende blijkt te zijn, moet rekening worden gehouden met additionele kosten en/of te derven inkomsten omdat activiteiten geen doorgang kunnen vinden.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2013

13. Voorstellingen

	<u>Realisatie 2013</u>	<u>Begroting 2013</u>	<u>Realisatie 2012</u>
	€	€	€
Omzet voorstellingen	1.617.977	1.934.000	1.972.344
Kosten voorstellingen	-1.495.002	-1.658.000	-1.844.576
	<u>122.975</u>	<u>276.000</u>	<u>127.768</u>

Omzet voorstellingen

Recette	1.390.767		1.675.129
Overige bijdragen voorstellingen	13.911		31.875
Bijkomende opbrengsten	16.448		64.762
Administratiekosten tickets	56.664		54.395
Theaterkosten	140.187		146.183
	<u>1.617.977</u>	<u>1.934.000</u>	<u>1.972.344</u>

De gerealiseerde recette, totaal € 1.390.766, is 16,6% lager dan was begroot (€ 1.668.000).

Het aantal reguliere voorstellingen daalde opnieuw, nu van 262 naar 258, een lichte daling van 1,5%. Het bijbehorende bezoekersaantal verminderde met circa 11.000, van 83.179 tot 72.157 (13,3%), terwijl de recette nog sterker afnam, namelijk met € 284.363, ofwel 17,0%. Het gemiddelde aantal bezoekers per voorstelling kwam uit op 280, tegen 317 in 2012. De netto recette per voorstelling bedroeg gemiddeld € 5.391. In 2012 was dit € 6.394.

In tegenstelling tot voorgaande jaren is in 2013 geen Nationale Tour voorstelling in De Harmonie geweest, dit is mede van invloed op het aantal voorstellingen, op het aantal bezoekers als ook op de recette.

Kosten voorstellingen

Uitkoopsommen e.d.	1.425.257	1.583.000	1.744.405
Bijkomende kosten	52.258	55.000	50.017
Kosten festivals en projecten	- 17.487	20.000	50.155
	<u>1.495.002</u>	<u>1.658.000</u>	<u>1.844.577</u>

De directe kosten (uitkoopsommen, partagedelen e.d.) lieten t.o.v. 2012 een daling van 18,3% zien. Dit sluit aan bij de eerder genoemde daling van het aantal voorstellingen, gecombineerd met de lagere gemiddelde ticketprijs (goedkopere voorstellingen). Het resultaat op voorstellingen kwam in 2013 negatief op € 17.212 (dit is exclusief Theaterkosten), vorig jaar was dit resultaat op voorstellingen met € 18.415 eveneens negatief.

In de Bijkomende kosten zijn o.a. begrepen de kosten van de seizoensopening, auteursrechten, reis- en verblijfskosten van artiesten, kosten van inleidingen, huur, bloemen, entreekaarten en dergelijke.

Overzicht Nationale Tour over de laatste 3 jaren

In 2013 zijn er geen voorstellingen van de Nationale Tour van Van den Ende geweest. Voorgaande jaren leverde deze tour zowel een negatieve als een positieve bijdrage op voor de cijfers. In 2012 was bijvoorbeeld de musical Saturday Night Fever met 8 voorstellingen en 3.975 bezoekers (bezetting 55%) en een fors negatief resultaat van € 49.024 teleurstellend. In 2011 daarentegen leverde de tour met Petticoat met 12 voorstellingen en 9.265 bezoekers (bezetting 85%) en een positief resultaat van € 64.162 nog een prima bijdrage aan de resultaten.

Het volgende overzicht toont de resultaten van de laatste drie jaren:

	2013	2012	2011
Totaal reguliere voorstellingen			
Aantal voorstellingen	258	262	288
Aantal bezoekers	72.157	83.179	98.077
Netto recette	1.390.767	1.675.129	2.468.317
Theaterkosten	140.187	146.183	191.403
Totaal omzet voorstellingen	1.530.954	1.821.312	2.659.720
Uitkoopsommen, partages	1.425.257	1.744.405-	2.590.342-
Resultaat	105.696	76.907	69.378
Nationale Tour			
Titel	Geen voorstelling	Saturday Night Fever	Petticoat
Aantal voorstellingen	- 0,0%	8 3,1%	12 4,2%
Aantal bezoekers	- 0,0%	3.975 4,8%	9.265 9,4%
Netto recette	- 0,0%	180.676 10,8%	419.688 17,0%
Theaterkosten	- 0,0%	- 0,0%	21.851 11,4%
	- 0,0%	180.676 9,9%	441.539 16,6%
Uitkoopsommen, partages	- 0,0%	229.700- 13,2%	377.377- 14,6%
Resultaat	- 0,0%	49.024- -63,7%	64.162 92,5%

De Bijkomende opbrengsten bestaan uit opbrengst kiosk, merchandising, sponsoring tickets e.d.

14. Horeca

	Realisatie 2013 €	Begroting 2013 €	Realisatie 2012 €
Omzet horeca	981.178	900.000	885.739
Directe kosten horeca	-288.911	-315.000	-296.313
Personeelskosten horeca	-514.843	-360.000	-487.968
	177.424	225.000	101.458

De horecaomzet is gestegen van € 885.739 in 2012 naar € 981.178 in 2013, een stijging van € 95.439 (11%).

De stijging van de horecaomzet ligt voor een deel in een toename van de commerciële verhuringen, zowel in het aantal evenementen als in het aantal bezoekers.

Directe kosten horeca

Inkoop	245.377	252.000	261.882
Exploitiatiemiddelen	22.035	44.000	13.923
Schoonmaak	21.499	19.000	20.507
	288.911	315.000	296.312

De *Directe kosten horeca* (excl. Personeelskosten) bedragen 29,4% van de omzet, tegen 33,5% in 2012. In de begroting voor 2013 was uitgegaan van 35,0%. Binnen de *Directe kosten horeca* laat de gerealiseerde inkoopkosten met 25,0% in vergelijking met 29,6% voor 2012 een dalende trend zien.

De Personeelskosten bedragen 52,5% van de omzet, opnieuw een daling ten opzichte van 2012 (toen 55,1%). Maar nog niet in lijn met de begroting, waarin was uitgegaan van 40% Personeelskosten.

De omzet kwam uit op bijna € 981.000, een stijging van € 81.000 (9,0%) t.o.v. de begroting. De totale kosten bedroegen uiteindelijk € 804.000 ofwel 81,9% van de omzet, zodat het netto-resultaat € 177.000 bedroeg, 18,1% van de omzet. Begroot was een netto resultaat van € 225.000 (25%).

15. Huren

	Realisatie 2013	Begroting 2013	Realisatie 2012
	€	€	€
Omzet huren	416.921	345.000	334.147
Kosten huren	-55.118	-41.000	-49.299
	<u>361.803</u>	<u>304.000</u>	<u>284.848</u>
Omzet huren			
Zaalhuur	196.997	160.000	156.429
Faciliteiten	163.821	137.000	129.180
Garderobe	56.103	48.000	48.538
	<u>416.921</u>	<u>345.000</u>	<u>334.147</u>

De Omzet huren over 2013 is met een stijging van € 72.000 ten opzichte van de begroting uiteindelijk 20,8% hoger dan begroot. Deze forse stijging ligt zowel bij de Zaalhuur als bij de Faciliteiten als bij de Garderobe. Naast een stijging ten opzichte van de begroting is eveneens een stijging ten opzichte van het jaar 2012 zichtbaar, deze wordt deels verklaard door een aantal grotere (éénmalige) verhuringen in 2013 (bijv. 100-jarig jubileum CCF).

16. Personeelslasten

	Realisatie 2013	Begroting 2013	Realisatie 2012
	€	€	€
Lonen en salarissen	1.593.184	1.786.000	1.477.405
Sociale lasten	229.543	-	233.029
Pensioenlasten	148.611	-	172.045
Overige personeelslasten	21.381	103.000	60.403
	<u>1.992.719</u>	<u>1.889.000</u>	<u>1.942.882</u>
Af: doorbelast naar Horeca	-514.843	-360.000	-487.968
	<u>1.477.876</u>	<u>1.529.000</u>	<u>1.454.914</u>
Personeelslasten naar afdeling			
Vaste bezetting	1.343.611	1.529.000	1.340.337
P&O	10.670		11.315
Uitzendbureau	96.163		78.215
Kosten ID-banen	7.347		26.615
Subsidie ID-banen	-7.347		-26.615
Garderobe	27.432		25.047
Horeca	514.843	360.000	487.968
	<u>1.992.719</u>	<u>1.889.000</u>	<u>1.942.882</u>

Over 2013 was het gemiddelde aantal fte's 32,5 terwijl dit in 2012 nog 34,9 was.

Voor zowel de Stichtingsmedewerkers als de medewerkers die vallen onder de CAO Nederlandse Podia hebben zich geen loonsverhoging voorgedaan in 2013. In beide gevallen zijn er geen cao-verhogingen geweest in het afgelopen jaar.

Zoals gebruikelijk werden aan de daarvoor in aanmerking komende medewerkers periodieke verhogingen conform de bepalingen van de CAO toegekend.

De kosten voor P&O zijn met € 10.670 conform vorig jaar met een last van € 11.315, waarbij de kosten in 2012 nog substantieel lager uitkwamen door de toekenning van een ESF-subsidie van € 17.981.

De Sociale lasten zijn in lijn met de gedaalde Lonen en Salarissen en nagenoeg gelijkblijvende premies licht gedaald. De pensioenpremie zijn in 2013 mede door een overgang naar Pensioenfonds Zorg en Welzijn en als gevolg daarvan onderhandelde tarieven fors gedaald.

De overige kosten bestaan onder andere uit kosten van bedrijfskleding, arbodienst, reiskosten w/w, personeelsactiviteiten, afscheids- en jubileumkosten, cursuskosten en dergelijke.

17. Huisvesting & Inventarissen

	Realisatie 2013	Begroting 2013	Realisatie 2012
Afschrijvingen	275.060	410.000	288.025
Mutatie egalisereserves	-	-	-
Onderhoud	406.842	270.000	359.368
Huur gebouw	897.520	895.000	877.342
Overige huisvestingskosten	341.209	375.000	323.393
	1.920.631	1.950.000	1.848.128
Af: Ontvangen doelsubsidies	-1.616.969	-1.574.000	-1.584.417
	303.662	376.000	263.711

Met ingang van 2001 komen vervanging en onderhoud van inventaris ten laste van De Harmonie, overeenkomstig het daarover met de gemeente bereikte onderhandelingsresultaat.

Met ingang van boekjaar 2013 wordt de mutatie in de egalisereserve verwerkt als onderdeel van de resultaatbestemming, omdat mutaties in reserves via de resultaatbestemming dienen te verlopen. Als gevolg van deze aanpassing zijn de vergelijkende cijfers eveneens aangepast.

De afschrijvingen zijn gespecificeerd in de staat van activa (bijlage 1).

De overdracht van vervanging en onderhoud van de inventaris heeft geresulteerd in een verhoging van de jaarlijkse subsidie. Naast deze extra, geïmplementeerde, subsidie is ook van de algemene subsidie een deel bestemd voor afschrijving en onderhoud. Een duidelijk onderscheid tussen investeringen en onderhoud is daardoor niet te maken. De hiermee gemoeide subsidiebedragen zijn derhalve getotaliseerd.

Na een daling van het gasverbruik in 2012 van 5,2% (6.561 m3) is in 2013 een stijging van het gasverbruik te zien van 19,5% (23.571 m3). Deze toename is met name het gevolg van relatief koude maanden aan het begin van het jaar (Q1-2013: 74.600 m3 tov Q1-2012: 59.329 m3). In combinatie met tariefstijgingen resulteert het hogere verbruik in een toename van de kosten voor het gasverbruik.

Het verbruik van elektriciteit daalde in 2013 met 9,0% (89.870 kWh) (in 2012 daalde het verbruik met 44.012 kWh). Doordat de gemiddelde tarieven redelijk stabiel waren, daalden de kosten met ruim € 17.000 (19%).

Onder Diversen zijn o.a. opgenomen de aankleding van het gebouw (bloemen, kerstsfeer e.d.), achtergrondmuziek, nachtveiligheidsdienst, waterschapslasten en vergunningen/leges.

18. Beheer & administratielasten

	Realisatie 2013 €	Begroting 2013 €	Realisatie 2012 €
Bureaunkosten	70.300	93.000	60.068
Accountants- en advieskosten	32.129	30.000	49.943
Bestuurskosten	1.506	5.000	1.986
Representatie voorstellingen	6.049	7.000	6.623
Diverse beheer & administratiekosten	25.062	31.000	28.563
	135.046	166.000	147.183

De "toename" van de Bureaunkosten wordt met name verklaard door een in 2012 verwerkte vrijval van € 7.800.

Onder de Bureaunkosten vallen naast bankkosten en abonnementen de kosten voor automatisering, drukwerk, kantoorbenodigdheden, portiekosten, kopieerkosten en contributies e.d.

De daling van de Accountants- en Advieskosten in 2013 komt vooral door de in 2012 verwerkte kosten voor een subsidieaanvraag ESF.

Diverse beheer & administratiekosten

Reis- en verblijfskosten / autokosten	23.012		25.687
Bedrijfsbuitendienst/EHBO	2.050		2.876
	25.062	31.000	28.563

De daling van de Diverse beheer & administratiekosten ligt deels in de personeelsmutatie voor de programmering.

	<u>Realisatie 2013</u>	<u>Begroting 2013</u>	<u>Realisatie 2012</u>
	€	€	€
Marketingkosten incl. Loyaliteitsprogramma	286.399	270.000	323.690
Af: - Opbrengst Loyaliteitsprogramma	-63.995	-75.000	-79.147
- (Sponsor)bijdragen, advertenties	-32.600	-20.000	-48.320
	<u>189.804</u>	<u>175.000</u>	<u>196.223</u>
Sponsorverplichtingen	-	-	-
	<u>189.804</u>	<u>175.000</u>	<u>196.223</u>

De Marketingkosten hebben betrekking op het ontwerpen, produceren en verspreiden van de brochure, advertenties, affiches, mailingen, onderhoud en aanpassen van de website etc.

De overschrijding van de begroting wordt grotendeels veroorzaakt door extra uitgaven voor advertenties. De daling van de kosten ten opzichte van 2012 ligt deels in de kosten voor maken en verspreiden van de brochure.

20. Overige baten & -lasten

	<u>Realisatie 2013</u>	<u>Begroting 2013</u>	<u>Realisatie 2012</u>
	€	€	€
afboekingen debiteuren/crediteuren	-8.328		18.647
kosten/afrekeningen voorgaande jaren	-49.897		-7.931
af rondingsverschillen loonheffing/sv/btw e.d.	11		37
afboeking Fries Straat Festival	88.538		-
verkoop inventaris	-		-1.000
kasverschillen	89		1.040
afboeking niet-afrekbare BTW	11.276		7.917
huur en faciliteiten St. Fries Uitburo	-		-2.000
verschil emballage	-1.058		1.741
div. schades, vermissing garderobe e.d.	238		91
diefstal (2011)	1.064		14.105
diversen	5.020		-14.505
	<u>56.860</u>	<u>-</u>	<u>18.142</u>

21. Dotatie Egalisatiereserve

	<u>Realisatie 2013</u>	<u>Begroting 2013</u>	<u>Realisatie 2012</u>
	€	€	€
Mutatie egalisatiereserves	53.816	-	66.061
	<u>53.816</u>	<u>-</u>	<u>66.061</u>

Met ingang van boekjaar 2013 wordt de mutatie in de egalisatiereserve verwerkt als onderdeel van de resultaatbestemming, omdat mutaties in reserves via de resultaatbestemming dienen te verlopen. Als gevolg van deze aanpassing zijn de vergelijkende cijfers eveneens aangepast.

22. Aanvullende gemeentelijke bijdrage in het exploitatieresultaat

	<u>Realisatie 2013</u>	<u>Begroting 2013</u>	<u>Realisatie 2012</u>
	€	€	€
Aanvullende bijdrage 2013	136.661	-	-
Aanvullende bijdrage 2012	-	-	292.324
Aanvullende bijdrage 2011	-	-	-
	<u>136.661</u>	<u>-</u>	<u>292.324</u>

	<u>Realisatie 2013</u>	<u>Begroting 2013</u>	<u>Realisatie 2012</u>
	€	€	€
Marketingkosten incl. Loyaliteitsprogramma	286.399	270.000	323.690
Af: - Opbrengst Loyaliteitsprogramma	-63.995	-75.000	-79.147
- (Sponsor)bijdragen, advertenties	-32.600	-20.000	-48.320
	<u>189.804</u>	<u>175.000</u>	<u>196.223</u>
Sponsorverplichtingen	-	-	-
	<u>189.804</u>	<u>175.000</u>	<u>196.223</u>

De Marketingkosten hebben betrekking op het ontwerpen, produceren en verspreiden van de brochure, advertenties, affiches, mailingen, onderhoud en aanpassen van de website etc.

De overschrijding van de begroting wordt grotendeels veroorzaakt door extra uitgaven voor advertenties. De daling van de kosten ten opzichte van 2012 ligt deels in de kosten voor maken en verspreiden van de brochure.

20. Overige baten & -lasten

	<u>Realisatie 2013</u>	<u>Begroting 2013</u>	<u>Realisatie 2012</u>
	€	€	€
afboekingen debiteuren/crediteuren	-8.328		18.647
kosten/afrekeningen voorgaande jaren	-49.897		-7.931
afrotingsverschillen loonheffing/sv/btw e.d.	11		37
afboeking Fries Straat Festival	88.538		-
verkoop inventaris	-		-1.000
kasverschillen	89		1.040
afboeking niet-afrekbare BTW	11.276		7.917
huur en faciliteiten St. Fries Uitburo	-		-2.000
verschil emballage	-1.058		1.741
div. schades, vermissing garderobe e.d.	238		91
diefstal (2011)	1.064		14.105
diversen	5.020		-14.505
	<u>56.860</u>	<u>-</u>	<u>18.142</u>

21. Dotatie Egalisatiereserve

	<u>Realisatie 2013</u>	<u>Begroting 2013</u>	<u>Realisatie 2012</u>
	€	€	€
Mutatie egalisatiereserves	53.816	-	66.061
	<u>53.816</u>	<u>-</u>	<u>66.061</u>

Met ingang van boekjaar 2013 wordt de mutatie in de egalisatiereserve verwerkt als onderdeel van de resultaatbestemming, omdat mutaties in reserves via de resultaatbestemming dienen te verlopen. Als gevolg van deze aanpassing zijn de vergelijkende cijfers eveneens aangepast.

22. Aanvullende gemeentelijke bijdrage in het exploitatieresultaat

	<u>Realisatie 2013</u>	<u>Begroting 2013</u>	<u>Realisatie 2012</u>
	€	€	€
Aanvullende bijdrage 2013	136.661	-	-
Aanvullende bijdrage 2012	-	-	292.324
Aanvullende bijdrage 2011	-	-	-
	<u>136.661</u>	<u>-</u>	<u>292.324</u>

OVERIGE GEGEVENS

bentacerc

IK BEN UW ACCOUNTANT EN ADVISEUR

REGISTERACCOUNTANTS

Aan het bestuur
Stichting Cultureel Centrum De Harmonie
Postbus 323
8901 BC LEEUWARDEN

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2013 van Stichting Cultureel Centrum de Harmonie te Leeuwarden gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de staat van baten en lasten over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met RJ 640 Organisaties zonder winststreven. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die in de gegeven omstandigheden adequaat zijn. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Cultureel Centrum de Harmonie per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met RJ 640 Organisaties zonder winststreven.

Drachten, 26 juni 2014

Bentacera Registeraccountants B.V.
was getekend:

T. Schurer RA

2 VERWERKING VAN HET RESULTAAT OVER 2013

De jaarrekening 2013 is vastgesteld in de vergadering van het bestuur gehouden op 17 juni 2014. Het bestuur heeft de bestemming van het resultaat vastgesteld conform het daartoe gedane voorstel.

Voorstel tot bestemming van het resultaat over boekjaar 2013

De directie stelt aan het bestuur voor het resultaat over 2013 als volgt te bestemmen:

Dotatie egalisatiereserve	€ -53.816,00
Onttrekking aan bestemmingsreserves	€ 72.000,00
Aanvullende gemeentelijke bijdrage in het exploitatieresultaat	€ 136.661,00

Dit bestemmingsvoorstel is in de jaarrekening 2013 verwerkt.

Er hebben zich na balansdatum 31 december 2013 geen gebeurtenissen voorgedaan die van invloed zijn op het resultaat 2013 en de vermogenspositie per 31 december 2013.

Ondertekening

Leeuwarden,2014

Vastgesteld door het bestuur d.d.2014

Mr. A.C.H.I. Oostvogel
Directeur

BIJLAGEN

STAAT VAN ACTIVA 2013

Omschrijving	Jaar van aanschaf	Afschrijvings- percentage	Stand 31-12-2012			Mutaties 2013			Stand 31-12-2013		
			Investerings	Afschrijvingen	Boekwaarde	Investerings	Afschrijvingen	Boekwaarde	Investerings	Afschrijvingen	Boekwaarde
Investerings											
Inrichting/inventaris	2004	12,5	211.590,78	211.590,78	0,00	0,00	0,00	0,00	211.590,78	211.590,78	0,00
Huissijl	2004	10,0	27.179,89	23.102,89	4.077,00	0,00	2.718,00	0,00	27.179,89	25.820,89	1.359,00
Inrichting/inventaris	2005	12,5	118.687,36	111.270,36	7.417,00	0,00	7.417,00	0,00	118.687,36	118.687,36	0,00
Horeca - BV	2005	12,5	16.093,00	15.088,00	1.005,00	0,00	1.005,00	0,00	16.093,00	16.093,00	0,00
Inrichting/inventaris	2006	12,5	119.620,65	97.192,65	22.428,00	0,00	14.952,00	0,00	119.620,65	112.144,65	7.476,00
Inrichting zalen en foyers	2006	12,5	505.335,40	410.588,40	94.749,00	0,00	63.166,00	0,00	505.335,40	473.752,40	31.583,00
Horeca - BV	2006	12,5	5.207,65	4.232,65	975,00	0,00	650,00	0,00	5.207,65	4.882,65	325,00
Inrichting/inventaris	2007	12,5	207.774,57	142.849,57	64.925,00	0,00	25.970,00	0,00	207.774,57	168.819,57	38.955,00
Inrichting zalen en foyers	2007	12,5	368.263,32	253.183,32	115.080,00	0,00	46.032,00	0,00	368.263,32	299.215,32	69.048,00
Inrichting/inventaris	2008	12,5	97.198,42	54.673,42	42.525,00	0,00	12.150,00	0,00	97.198,42	66.823,42	30.375,00
Inrichting zalen en foyers	2008	12,5	118.924,63	66.893,63	52.031,00	0,00	14.866,00	0,00	118.924,63	81.759,63	37.165,00
Inrichting/inventaris	2009	12,5	51.975,40	22.743,40	29.232,00	0,00	6.496,00	0,00	51.975,40	29.239,40	22.736,00
Automatisering	2009	33,3	7.941,50	7.941,50	0,00	0,00	0,00	0,00	7.941,50	7.941,50	0,00
Inrichting zalen en foyers	2009	12,5	5.437,30	2.377,30	3.060,00	0,00	680,00	0,00	5.437,30	3.057,30	2.380,00
Investerings 3 jaar	2010	33,3	25.396,82	21.161,82	4.235,00	0,00	4.235,00	0,00	25.396,82	25.396,82	0,00
Investerings 8 jaar	2010	12,5	36.517,08	11.404,08	25.113,00	0,00	4.586,00	0,00	36.517,08	15.970,08	20.547,00
Investerings 12 jaar	2010	8,3	31.506,08	6.578,08	24.928,00	0,00	2.624,00	0,00	31.506,08	9.202,08	22.304,00
Investerings 3 jaar	2011	33,3	16.484,44	8.246,44	8.238,00	0,00	5.492,00	0,00	16.484,44	13.738,44	2.746,00
Investerings 8 jaar	2011	12,5	84.659,71	15.915,71	68.744,00	0,00	10.576,00	0,00	84.659,71	26.491,71	58.168,00
Investerings 12 jaar	2011	8,3	390.226,65	48.808,65	341.418,00	0,00	32.516,00	0,00	390.226,65	81.324,65	308.902,00
Investerings 3 jaar	2012	33,3	3.938,76	658,76	3.280,00	0,00	1.312,00	0,00	3.938,76	1.970,76	1.968,00
Investerings 8 jaar	2012	12,5	32.635,39	2.080,39	30.555,00	0,00	4.074,00	0,00	32.635,39	6.154,39	26.481,00
Investerings 12 jaar	2012	8,3	47.049,50	1.969,50	45.080,00	0,00	3.920,00	0,00	47.049,50	5.889,50	41.160,00
Investerings 3 jaar	2013	33,3	0,00	0,00	0,00	0,00	3.151,12	0,00	18.866,12	3.151,12	15.715,00
Investerings 8 jaar	2013	12,5	0,00	0,00	0,00	0,00	56.812,10	0,00	56.812,10	3.607,10	53.205,00
Investerings 12 jaar	2013	8,3	0,00	0,00	0,00	0,00	2.884,94	0,00	68.549,94	2.884,94	65.665,00
Totaal			2.529.644,30	1.540.549,30	989.095,00	144.228,16	275.060,16	989.095,00	2.673.872,46	1.815.609,46	958.283,00

BIJLAGE 2.**INVESTERINGEN 2013**

Aannemerswerk	-
Beveiligingsinstallaties	-
Stoffeerderswerk	14.315,36
Loodgieterswerk	2.744,00
Inventaris horeca	71.736,73
Inventaris - inrichting	8.013,25
Toneelverlichting en -/techniek	2.921,64
Videotechniek	555,33
Dimmers/lichtstuurapparatuur	1.275,00
Toneeltechniek	988,19
Audiotechniek	26.098,66
Automatisering kantoor	15.580,00
Totaal investeringen	<u>144.228,16</u>

BIJLAGE 3.

BEZOEKCIJFERS 2013

	Culturele evenementen				Commerciële evenementen				Totaal aantal evenementen			
	Aantal evenementen		Aantal bezoekers		Aantal evenementen		Aantal bezoekers		Aantal evenementen		Aantal bezoekers	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
januari	47	40	11.989	9.272	23	37	3.105	5.469	70	77	15.094	14.741
februari	57	51	14.494	12.832	22	32	2.345	2.661	79	83	16.839	15.493
maart	76	62	12.039	9.279	37	52	2.663	4.154	113	114	14.702	13.433
april	49	59	16.780	14.123	25	40	964	3.602	74	99	17.744	17.725
mei	27	36	6.308	6.149	29	35	3.733	4.962	56	71	10.041	11.111
juni	8	8	2.900	1.032	17	39	4.354	5.584	25	47	7.254	6.616
juli	0	0	0	0	3	3	475	475	3	3	475	475
augustus	0	0	0	0	0	6	0	2.387	0	6	0	2.387
september	8	4	4.135	1.753	25	27	5.862	5.577	33	31	9.997	7.330
oktober	49	73	11.707	11.214	46	59	5.183	4.719	95	132	16.890	15.933
november	43	70	12.593	16.186	34	37	3.752	25.198	77	107	16.345	41.384
december	53	47	12.443	9.543	47	40	4.100	6.143	100	87	16.543	15.686
	417	450	105.388	91.383	308	407	36.536	70.931	725	857	141.924	162.314

Onder de culturele evenementen zijn niet alleen de reguliere, eigen voorstellingen opgenomen, maar ook andere culturele activiteiten, zoals concerten van het Noord Nederlands Orkest en Hothouse Redbad, inleidingen, cursussen en (gratis) lunchconcerten.